

JANÁČKOVA
KONZERVATOŘ

A GYMNÁZIUM
V OSTRAVĚ

I/2 – Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0642
Číslo materiálu	VY_12_INOVACE_ČJ34_23
Název školy	Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, Československá 40, 702 00 Ostrava-Moravská Ostrava
Autor	Mgr. Jan Kukučka
Tematický celek	Česká literatura na přelomu 19. a 20. století
Ročník	3. ročník gymnázia
Datum tvorby	16.9.2012
Anotace	Pracovní list – Manifest české moderny
Metodický pokyn	Lze použít při výuce k základnímu poznání tématu a období
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

MANIFEST ČESKÉ MODERNY

© napsáno 1895, vyšlo v 1. čísle Rozhledů na rok 1896

Sražena typickými reprezentanty starých směrů v jeden šik, přinucena obhajovati své přesvědčení, volnost slova, právo bezohledné kritiky nejprudším a nejvášnivějším bojem, jaký česká literatura vůbec zaznamenává, přijala část mladé generace literární jméno, které s despektem bylo hozeno na ni: Česká Moderna.

Bylo jí vytknuto jako nedostatek běžného společenského dobrého tónu, že se nepřipojila tiše k předcházejícímu staršímu proudu, že neuznává za svaté jeho ikony, že povrhá skepticky jeho autoritami, že nemá úcty k starým fetišům: byl pranýřován její revolucionářský duch. Výtky ty jí byly učiněny právem, je hrdá na ně. Cítí, že mezi generací starší a jí je nepřeklenutelná propast. Povrhla ujetou silnicí a půjde svou cestou. Principy, které zastávali její lidé od několika let porůznu, podrží ona i nadále. Jsou tmelem, který ji spojil.

Chceme v kritice to, zač jsme bojovali a co jsme si vybojovali: míti své přesvědčení, volnost slova, bezohlednost. Kritická činnost jest prací tvůrčí, uměleckou, vědeckou, samostatným literárním žánrem, rovnocenným všem ostatním. Chceme individualitu, chceme ji v kritice, v umění. Umělce chceme, ne echa cizích tónů, ne eklektiky, ne diletanty. Nevážíme si pestrobarevného látání přejatých myšlenek a forem, zrýmovaných politických programů, imitací národních písní, veršovaných folkloristických tretek, šedivého fanglickářství, realistické ploché objektivnosti.

Individualita nade vše, žitím kypící a život tvořící. Dnes, kdy estetika našla útulku jen v učebnicích středních škol, kdy boje o účelnost v umění jsou směšným přežitkem, kdy všechno staré padá do rumů a počíná se svět nový, žádáme od umělce: *Bud' svým a bud' to ty!* Neakcentujeme nikterak českost: Bud' svým a budeš český...

Přesycení frázemi, vyburcování pohledem na opatrné podvázání boulangistického křídla, zhnusení hejslovanstvím a kdedomováním, procitli jsme. Podívali jsme se se skepsí na své otce. Trudný dojem. Za hlafolu trub vyrazili do světa - dnes je vidíme jako bezmocné parlamentární zastupitelstvo žurnálu, jemuž abonentní a různé jiné ohledy diktují pozici ve věcech literárních, politických a společenských. Vidíme lid, jemuž místo světla osvěty dostalo se bengálových produkcí. Lid, jenž se stal prázdnou hlasující masou, které se pro udržení dobré nálady pochlebuje zdravým politickým smýšlením a vysokou inteligencí...

Jak chceme v literatuře individualismus, tak ho žádáme v politice. Politika budiž prováděna celými, vypracovanými jedinci. Míra jejich individuálnosti buď v přímém poměru k stupni jejich sebezapření: nic pro sebe sama, vše pro věc.

Chceme být v politice především lidmi v plném slova smyslu. Z toho plyne ostatní. Z toho plyne, že na otázku národnostní, na otázku galvanizovanou a živenou vládami, které ji formulovaly a apelovaly na ní při každé válce, při každé dani krve tak, jako ve středověku útočeno v podobných případech na cit náboženský, že na otázku tu nazíráme zcela jinak, kladně. Nemáme strach o svůj jazyk. Jsme národnostně tak daleko, že nám ho žádá moc na světě nevyrvé. Zachování jeho není nám účelem, ale prostředkem k vyšším cílům...

J. V. Krejčí, F. X. Šalda, J. Třebický, O. Březina, J. S. Machar, V. Mrštík, A. Sova, K. Šlejhar, V. Choc, K. Körner, J. Pelcl, Fr. Soukup.

(<http://www.ceskaliteratura.cz/dok/mmoderny.htm>)

- 1) V kterém roce byl manifest vydán?
- 2) Najděte v textu, co je mladé generaci vytýkáno a jak se k tomu staví?
Srovnejte s dnešní mladou generací.
- 3) O co mladá generace v tomto manifestu usiluje – najděte alespoň 3 příklady.
- 4) Jak byste popsali tón manifestu? Proč je takový? Doložte na příkladech.
- 5) Kterými slovy byste nahradili výrok v textu zvýrazněný kurzívou?
- 6) Vysvětlete podtržené výrazy v textu.

Shrnutí:

Manifest české moderny

- ✖ 1895
- ✖ právo umělce na svobodu vyjádření
- ✖ pravdivost, individualismus, originalita
(„Bud' svým a bud' to ty!“)
- ✖ signatáři: J.S.Machar, F.X.Šalda, O. Březina, A. Sova aj.

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.